

7
DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

RHEO PALMATO.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ decreto,

PRO GRADU DOCTORIS,

OMNISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

GEORGIUS SANDEMAN,

BRITANNUS.

Prid. Id. Septemb. hora locoque solitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR, AULD, et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,LXIX.

JOHANNES WILHELMUS

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN AGRICULTURA

IN
COLL

SO

PI

JO
CO

MEM

O

GI

JOANNI HOPE, M.D.

BOTANICES

IN ALMA ACADEMIA EDINENSIS

PROFESSORI EGREGIO,

COLLEGII MEDICORUM REGII EDINENSIS

ET

SOCIETATIS REGIÆ LONDINENSIS,

SODALI DIGNISSIMO,

PRÆCEPTORI SUO ET AMICO,

DE SE OPTIME MERITO:

ITEM,

JOANNI BOSWELL, M.D.

COLLEGII MEDICORUM REGII

EDINENSIS SOCIO,

VIRO DOCTRINA

MEDICINÆ, ET NATURÆ PERITIA,

INSIGNI,

OB SUMMAM QUA SE SEMPER

EXCEPIT AMICITIAM:

D. D. C. Q.

GEORGIUS SANDEMAN,

JOANNI HOFMANN M.D.

HOFMANN

IN ALIA ACADÉMIA EDINBURGHENSIS

PROFESSORI REGIO

COLLEGII MEDICORUM REGII EDINBURGHENSIS

ET

SOCIETATIS REGIAE LONDINENSIS

MEMBERI DIGNISSIMO

PRÆCEPTORI SUO ET AMICO

DE SEOPTIME MERITO

ITEM

JOANNI HOSWELL M.D.

COLLEGII MEDICORUM REGII

EDINBURGHENSIS SOCIET

VARIO DOCTRINA

MEDICINÆ ET NATURÆ PERITIA

INSIGNI

OB SUMMAM QUÆ SE SEMPER

EXERCIT AMICIAM

D.D.C.C.

GEORGIUS SANDERMAN

D

R H

D

scoria
lum
nomi
Edel,
tiqui
et p

DISPUTATIO MEDICA

DE

RHEO PALMATO.

ETYMOLOGIA.

DE plantae radice scripturus sum, quae ab initio Rheum propterea nominata est, quod eadem quae *ρῆον* seu *ρᾶ* Dioscoridi * dicta, vulgo credebatur. Vocabulum autem *ρᾶ* plantae cuidam circa ejusdem nominis flumen crescenti, nunc a Tartaris Edel, ab aliis Volha seu Volga adpellatum, antiqui imposuerunt. Idem, cum mox in *ρᾶιον* et *ρῆον*, corrupto sermone, esset mutatum,

* Lib. 3. cap. 2.

A

Arabes,

2 DE RHEO PALMATO.

Arabes, qui primam literarum disciplinam a Graecis acceperunt, in voces etiam corruptiores, Rhavend * et Riuvand, quaeve etiam consuetior erat, Raved †, deinde converterunt. Ab his non multum discrepantes nomen Ravam Chineses assumpserunt.

PORRO, cum planta antiquorum *pa* duorum generum esset; quorum unum, quod in fluminis supra memorati ripis nascebatur, *pa* simpliciter; alterum, quod in Ponto crescebat, discriminis causa, Rhaponticum nominabatur: Igitur, ut ab his distingueretur ea de qua agitur, vox *Βαργαρον* ita adjectum est, ut *Ραβαργαρον* seu Rhabarbarum inde coalesceret. Quae vox a regione unde ad nos advehitur, non, ut post modo dicetur, ubi nascitur, tracta est; pari modo ac crocum praecipientes, vocem *Anglicum*, quo certius ab orientali dicto distinguatur, adjicimus; quodque rem proprius est, Rheum Muscoviticum et Russicum dicimus, ne cum Chinesi forte confundatur quod alio huc itinere adfertur.

Vox haec rhabarbarum hodie quidem a multis usurpatur: Sublata verum ejus usus,

* Salmasius, p. 561.

† Rolsincius, sect. 12. pag. 302.

DE RHEO PALMATO. 3

ut mox ostendam, causa; nos MYREPSUM, MESUAM, et nonnullos alios ex optimis pharmaceuticis antiquis, praestantissimam quamque e pharmacopoeiis praesentibus, et praeteris egregium CAROLUM LINNAEUM auctorem secuti, rejectis aliis, vetustissimum nomen rheum retinemus.

RHEI ANTIQUITAS.

RHEO DIASCORIDIS, THEOPHRASTI, GALENI, PLINII, et reliquorum antiquorum, rite considerato, licet multis in rebus nostrum retulisse videatur; a BAUCHINO tamen, diligentissimo hujus rei iudice, nostrum illis prorsus esse incognitum, non est quod dissentiam. Cujus judicium confirmat PROSPER ALPINUS, qui virtutes Rhei antiqui easdem omnino quas Rhapontici, ideoque a nostro necessario diversas esse, docet.

VERUM rheum, de quo agitur, supra Pauli Aeginetae tempora repetere non licet. Is circa annum post natum Christum quingentesimum floruit, et passim per opera *περὶ Βαρβαρίου* facit mentionem; ut in composita medicina
quae

4 DE RHEO PALMATO.

quae *δια Κοραλλιν Ποδαγρικη* inscripta est, cujus illud primam fuisse partem memorat; item in medicamentis alvum solventibus dinumerandis; quibus idem medicamentum adnumerat*. MYREPSUS etiam et ACTUARIUS verum Rheum haud nescierunt. Ejusdem virtutes ante omnes MESUA, qui circa annum Christi aetatis nongentesimum vixit, adeo bene et fideliter describit, ut plerique post hunc scriptores nihil, nisi quod ab illo accepissent, memoriae prodiderint.

LOCUS NATALIS.

Locus ubi nascatur rheum diu ignoratus aut addubitatus est. Ex iis qui primi de hac re memorabilius quicquam literis prodiderunt, GARCIVS AB HORTO, CHRISTOPHORUS A COSTA, ABRAHAMUS MONTINGIVS, et CAROLVS CLVSIUS, Rheum nusquam nisi in China et oris ejus gigni, omnes fere consentiunt. KIRCHERVS universos Chinae fines, sed prae caeteris provincias Su Civem et Xenfy solum il-

* Lib. 1. cap. 43.

DE RHEO PALMATO. 5

lius natale esse, foecundissimumque Socieu muro Chinenfi proximum, adfirmat. WITSENIUS, qui ex omnibus hujus rei peritissimus esse videtur *, cum in aliis locis, tum in Mongolia, non solum prope murum modo dictum, sed et in tractibus magis ad septemtrionem pertinentibus, ut Selinginsk †, copiosissime crescere docet. Quod quidem popularis noster JOANNES BELL Antermonienfis, qui totam illam regionem vidit, confirmat: Is ad Ulgam prope Selinginsky, mercatores Russianos et Chineses frequentes commearé, et cum Mongalensibus merces suas Rheo illic sine cultu magna copia crescente commutare, testatur.

EANDEM plantam non in Siberia gigni, sed ex China et Mongolia illuc pervehi, item in Tartarea haud ita procul a muro Chinenfi gigni, et a Tartaris in sacris faciendis adhiberi, WITSENIUS † ostendit. Verum, ex omnibus Chinae provinciis, Sinica Suchuen, ut et solitudines ad Tangutum pertinentes, feracissime Rheum edunt. Quod Bucharî et Chalmucci coemptum illinc in Siberiam ac in por-

* Edit. second. hist. Tart. boreal. et orient.

† p. 503.

‡ p. 825.

6 DE RHEO PALMATO.

tus Chinae advehunt. Unde in varias Europae nationes transvehitur. Ex iisdem portibus Bucharis et Chalmucci, regni Persici incolae *, cum aliis mercibus magnam rhei copiam in Persida asportant. Ex qua etiam in maris Mediterranei portus haud exigua ejus vis transfertur.

QUIBUS omnibus testimoniis satis lucide constat, Rheum, quacunque ad nos perfertur, neque prope flumen Volgam, ut nonnullis, neque in Siberia, ut aliis, neque in Perside, ut aliis scriptoribus placuit, innasci. Quod si India et Barbaria olim pro solo ejus natali habitata sunt, id factum est, quod per eas regiones Rheum in Europam transveheretur; unde ignaris tum geographiae et historiae naturalis opinio suborta est, quasi et eae essent ipsius quoque origo.

DIVERSITAS RHEI.

Cum autem tribus viis, vel recta, scilicet, e China, nostris mercatoriis navibus; vel e Rus-

* Bengel. dissertat. inaug. p. 9.

DE RHEO PALMATO. 7

ſia per Petropolin; vel claſſe Turcica e Perſide, Rheum ad nos invehatur; ita diverſi habitus reperitur, quod noſtris navibus Indicis advehitur, discriminis cauſa, Chinenſe adpellandum, conſtat fruſtis inaequalibus, admodum denſis et firmis, extra ſubfufcum, intus magis in flavedinem inclinans, ſapore amaro ſubſtringente, et naſeam excitante, et ingrato quodam odore. E Ruſſia et Perſide adlatum, ex fruſtis oblongis compreffioribus compoſitum eſt, magis ſpongioſum, extrinſecus floridius et aequabilius flavum, ſapore magis aſtringente, minus naſeae excitatrice, magis grato et ſuaviter aromatico odore.

QUAE Rhei discrimina diverſae parandi rationi deberi videntur. Nam Mongalenſes, a quibus ſuum Ruſſiani accipiunt, teſte BELLIO, id autumno colligunt; radices majores in fruſta, quo citius ſiccentur, concidunt; fruſta media perforant, et foraminibus adligata protinus vel circa mapalia vel ex ovium cornibus ſuſpendunt. Sed madore amplexuque cornuum ovinorum liberum aëris aditum prohibente rheum corrumpi, primumque circa foramina, ſummopere periclitatur.

DIVERSAM parandi rationem Chinenſes ſequuntur. Illi enim, per hybernos aut vernos dies,

8 DE RHEO PALMATO.

dies, quolibet ante gemmulas virides prodeun-
tes tempore, radices terra effodiunt; et sic suc-
cos radicibus altius conclusos impetrant. Has
in frustra quae facile siccentur concidunt; con-
cisas in longis tabulis quatuor dies disponunt,
terque indies aut quater frustra convertunt.
Quo fit ut succi penitus magis in tota frusto-
rum corpora dissipata permisceantur, et per-
tinacius deinceps inhaereant. Idque faciunt,
humores, ubi frustra statim suspenduntur, unc-
tuosos cito evanescere, radicesque, multo vir-
tutum perditio, ideo multo leviores relinqui,
experti. Post quod frustra in fila discissa, loco
a solis radiis tuto, sed ventis facile perflato,
suspenduntur.

SUPRA dicta de diversis sive effodiendi tem-
poribus, sive siccandi rationibus, quae hinc
Mongalienses, hinc Chineses, observant,
Russiani et Chinenſis Rhei magna ex parte
discrimen explicabunt. Ratio Chinenſis
radicem quam maxime succis plenam ef-
fodiendi et paullatim exsiccandi, ita ut
succis magis in corpus rhei dissipati permif-
ceantur et pertinacius infigantur, densitas,
pondus, et color magis ater facile explicabilia
sunt. Eadem res, quare caries in media radice
toties deprehendatur, monstrat rationem.

QUIN

DE RHEO PALMATO. 9

QUIN et aliud periculum exvectione per mare nascitur; nam, ut GARCIA ait, "Mari vecta, mensis spatio, Rheum magis corrumpitur quam toto anno terra." Magna ex parte parandi rationem differentiam radicum explicare, sed non ex toto, dixi. Nam, si radicum de quibus retuli figurae inter se discrepantes considerentur, quarum alterae scilicet Chineses, saepe bulbosae duobus conis ad basin conjunctis, praecisis acuminibus, et in minores radículas praeruptis, haud dissimiles sunt, quodammodo Oenanthen Crocatam referentes; dum alterae, nempe Russianae, compressiores, ad extrema teretes, Dauci Carotae instar, reperiuntur; non possum non opinari, eas, si diversae species non sunt, ejusdem saltem speciei esse varietates.

NOMINE radice, antiquitate, solo natali, administrandi ratione, et hinc pendentibus differentiis quibusdam constitutis, ad plenius eam et uberius describendam deinceps transibo.

B

EXTERNA

10 DE RHEO PALMATO.

EXTERN A FACIES.

Rhei radix, ita ut dictum est, parata, itaque pro parandi ratione, colore, odore, et sapore paululum varians, ubi diligentius exploratur, haec communia fere habet. Externa facies fusca aut flavescentis est, rubris, flavis, aut etiam albis venis ita penitus per totum corpus discurrentibus, ut nucum moschatarum varium et distinctum habitum referat. Eadem microscopo perspecta, cellulis rotunda, fusca et alba grana, et quasi parvas gummi fusci albive particulas *, continentibus, constare videtur. E quibus albae interdum exiguarum sacchari albi aut mannae; fuscae, sacchari fusci candive quod dicitur, aut perexiguarum gummi Senegae particularum, similitudinem habent. Hae cellae concretum radice succum, et praecipue medicinale, concludere videntur; siquidem calidae aquae infusa radice, is succus omnis extrahitur; quo extracto, cellulae exhaustae vacuaeque, totidem foraminum aut sulcorum in longitudinem patentium instar, adparent.

* Septalius lib. 9. animad. 125. contracto eodem folis radiis exposito, aliquid gummosum et splendescens se vidisse ait.

DE RHEO PALMATO. II

VERUM, licet modo memorata Rheo sint communia; tamen raro ita bonum, ut iis notis respondeat, in manus nostras venit. E contrario, vel ex antiquissimis temporibus, teste MESUA *, saepe contaminatur. Quin et virtutes ejus prius quam huc perveniat subductas a loci incolis GARCIVS AB HORTO certiores nos facit; hodieque, pejoris notae Rheum pulvere optimi vulgo colorari fraudis causa, notum est. Quin et nonnulli, ut pro Russiano aut Turcico falleret, medium perforare non dubitarunt. Et quidam mercatores avari Rha- ponticum vero Rheo subjecerunt. Qui dolus, quo certius detegatur, monendum est, Rha- ponticum longis et gracilioribus radiculis constare, tenax et admodum leve ac rarum esse, sapore subacri et nauseae excitatrice, o- dore vix ullo, mansumque paulo diutius ore, viscidum ac mucidum adparere, nec salivam pari, ac Rheum mox dicetur, inficere flavedine.

RHEUM praeterea linguam et salivam flave- dine inficit, infectasque diu servat; inficit et urinam. Unde, ut et e penetrante amaro, peculiarique tam sapore quam odore, aequae observationibus microscopicis modo memo- ratis, variis constare partibus videtur. Quam

* De simplic. cap. 5. p. 32.

12 DE RHEO PALMATO

rem effectus liquorum solventium diversorum porro confirmat. E quibus ab aqua, eaque frigida, est incipiendum.

LIQUORUM IN RHEO SOLVENTIUM EFFECTA.

GRANUM Rhei aquae frigidae librae additum, aquae protinus pulchram floridam flavedinem, item proprium saporem odoremque Rhei, impertit. Quo facto, Rhei pars maxima ad fundum rei cujuscvis albi decolorisque instar, protinus praecipitatur. Quod experimentum, quam mirum in modum divisibilibus separabilibusque partibus Rheum constet, et quare exiguum aliquid ejus assumptum adeo cito subitoque urinam et salivam tingat, haud obscure docet.

AQUA frigida, praeter colorem, odorem, et saporem, adstringentem quoque proprietatem aufert. Itaque quarta grani vitrioli viridis pars solutioni modo dictae superaddita, hanc protinus quasi nubibus turbatam in nigrescentem colorem vertit. Quae res, quare in diarrhoeis, dysenteriis, aliisque morbis in resolutione positis, adeo efficax Rheum sit adstringens, commonstrat. Neque hujus ejusdem

DE RHEO PALMATO. 13

dem simplicis experimenti fidem, plerorumque scriptorum adstringentem Rhei vim aqua extrahi negantium opinioni opponere timeo. E quibus mirum mihi est, quod academicus Gallus, vir clarus BOULDOCIUS, quem adstringens Rhei sapor aqua raptus non fefellit, adstringentem tamen vim ei deesse praedicat.

PORRO, aqua frigens purgantem ejus potestatem aequae, atque etiam magis, quam calida, abstrahit. Cujus rei causa haec videtur; quod, licet frigida, quam calida aqua, perpetuo fere solvenda minus potenter solvat; quia tamen e subtilibus partibus in quibus, ut postea ostendetur, magna Rhei vis consistit, nihil in vaporem verum avolat; ideo frigida, si non validius solvit, solvendi plus ad se attractum servat. Neque haec opinio est. Nam, periculo saepius facto, ego binos Rhei scrupulos, quaternis vel quinis aquae frigentis unciiis adjectis, quaternasque vel quinas horas dissolvi permisos, aequae alvum purgare, ac sicci medicamenti semidrachmam, animadverti. Qua re adductus, reliquias in ternas partes separavi, in unam frigidam, in alteram calidam aquam, in aliam vini spiritum infudi.

14 DE RHEO PALMATO.

IN neutris aqueis partibus odor saporve memorabilior; sed adstringens vis, per atrum addito vitriolo viridi colorem, sat manifesto apparebat. Denique, alia aqua adfusa, totam hanc attraxit. Quo discitur, plus aquae ad adstringentem quam purgantem virtutem assequendam requiri. Vini spiritus e reliquiis suis saturam satis tincturam adduxit, et nigredine addito vitriolo facta, satis potestatis adstringentis separavisse cernebatur.

LICET aqua frigida, quicquid flavedinem impertit, id omne auferat, idem tamen effecti calida potentius praestat; quia scilicet calor vim solventem auget. Tamen frigidae aquae calida ad Rheum solvendum, si tempus datur, postponenda est; quia partes volatiles, in quibus vis purgans posita est, calore adhibito, pereunt. Quod, quo minus addubitetur, eadem aqua frigida multo durius medicamentum, scilicet Corticem Peruvianum, melius dissolvit; id quod experimenta PERCIVAL medici, e CULLENO viro egregio praeceptore nostro mutuata, argumento sunt. Quibus compertum est, multo plus virtutum illius corticis aqua frigida, quam quolibet alio humore solvente, impetrari. Neque tamen aquae frigidae tepida interdum non est anteponenda; scilicet,

licet, ubi vel celeritate opus est, vel minore solutionis copia; si quibus major copia gustatu ingrata, aut ventriculo molesta, comperitur.

Ut diu inter Pharmaceuticos scriptores convenit, purgantem medicamentorum, praecipue e plantarum genere paratorum, vim magnopere coctione imminui; ita idem in Rheo nostro fieri, cum experientia, tum MESUAE, PECHLINI, WEDELII, GEOFFROI, BOULDOCII, et aliorum testimonia, per multa secula non infirmata, demonstrant. Itaque ipse, Rhei decoctionem, sapore amaro et odore aromatico perditis, prorsus insipere, mutatoque in obscuram rubedinem colore, vixque a viridi vitriolo mutabili, gustu blandiorem quam adstringentiorem esse, neque purgantem demum effectum possidere, observavi. Ob quam causam Rheum neque coquendum, neque ei aquam ferventem adfundendam, manifestum est. Quod, si quando aliis medicamentis coqui debentibus eo affuso opus erit, ea post coctionem stare donec prope frigescent, ac tum demum Rheum iisdem affundi oportebit. Quin etiam, si hoc nomine coctio, etiam extractum est damnum.

16 DE RHEO PALMATO.

OMNIA quae saepius relatus vir BOULDOCIUS plurimis experimentis, hic non diminuerandis, firmavit. Quod autem, secundum ejus infusum aquosum adeo alvum purgavit, id parvae aquae, cujus tunciae viginti et quatuor duabus Rhei adjectae sint, copiae in primo adhibitae deberi, non est dubitandum.

SOLVENTE Rheum aquae vi exposita; quae spiritus vinosi sit, proxime dicendum est.

UBI Rhei aliquantum in spiritu vinoso puro digeritur, fit tinctura elegans et ita flavens, ut in rubedinem inclinet, odore cum sapore gratis, vix aut perexiguae amara, viridi vitriolo magnopere nigrans, et, si conferas ad aqueam solutionem, exiguae purgans. Adeoque vim purgantem spiritus non aufert, ut superstes huic solutioni Rheum purgandi facultatem fervet, et aqua deinceps addita, prope aequae vi Rhei purgatrice saturari, ac si nihil spiritus auferre occupasset, explorantibus videtur.

ADHIBITO calore, tinctura saturi magis coloris, amara et astringens magis, exigua hic quoque vi purgandi impetrata, evadit. Vis vero purgatrix spiritibus tenuioribus, quales sunt frumenti spiritusve vinosus Gallieus, uberius impetratur. Neque modo dictis cum mea, tum experimentum Bouldocianum, non fidem faciunt. Is tinctura spirituosa,
cum

cum una Rhei uncia facta, cum distillando spiritum segregasset, extractum relictum unius drachmae cum dimidia erat. Superstes vero tincturae Rheum circiter drachmarum sex, et aequae fere eleganter amarum et astringens, ac ante spiritum adhibitum, reperiabatur. Huius semidrachmam dare consuevit, quae alvum pariter, ac aequa Rhei pulveris copia, purgabat. Unde et aquosa tinctura parata eadem esse, pariterque purgabat, ac experimentis prioribus comprobatae aquosae.

BOULDOCIUS primo igne per distillationem phlegma, odorem Rhei propriumque saporem et vim astringentem possidens, paravit. Cui proxime paratum, acidae magis naturae erat. Postremus ignis tantum olei exiguum aliquid reliquit. Sal e capite mortuo, quod aiunt, extractus tantum exiguus, cum acidis ferbuit. Unde Rhei analysin, ab aliarum plantarum quae generis acescentis sint, haud multum distare liquet.

Si Rheum ad cineres combustum sit, adfusa aqua satis saturum lixivium edit. Quod colatum, emisso vapore, alkalini salis fixi aliquantum, et multum satis terrae, relinquit,

RHEI DIVERSÆ VIREs.

Eduabus igitur proprietatibus quas Rheum manifesto possidet, purgans in subtili volatili et minus acri parte consistere omnis videtur; siquidem, ut dictum est, et e calida magisque etiam fervente aqua avolans, in frigida retinetur; et aëri vel in magnis massis multoque magis contritum, si paulo diutius objicitur, eandem purgandi vim amittit. Cui nostrae opinioni MESUA, et omnes post eum scriptores, uno ore assentiunt. Unde etiam torrendi Rhei ad purgatricem vim imminuendam mos videtur ortus. Quin et inter id torrendum pharmacopolis aliisque, per vapores avolantes, haud raro est alvus purgata. Quam partem volatilem gummosam vel salinam esse, eo conjicio, quod solutioni spirituosae quicquid Rhei superat, purgat; ejusdem quicquid aquosae superest purgandi omni facultate caret. Neque hanc opinionem Rhei microscopo inspectio non verisimilem reddit.

Cui autem parti adstringendi debeatur potestas, etiam obscurius est. Cum vero tam frigida aqua, quam calida, item copiosissime spiritus, eam, textura integra, extrahat; ideo

candem

eandem in partibus terrestribus, neque aqua neque spiritu solubilibus, consistere, constat. Fieri que potest ut Rheum ejusdem naturae sit, cujus medicina adstringens et gummi resina ex Africo flumine Senegal nuper advecta, et in materiam medicam recepta, nomine gummi Kinou; quae pariter in aqua et spiritu vinoso solubilis est.

POSTREMO, de hac re orationem concludam, WEDDELIO lenem purgatricem Rhei vim huic et adstringenti commixtis tribuenti assentiens. Ejus haec sunt verba: "Laxans quidem seu
" benigna purgans ratione partium acrium, fa-
" linarum, et adstringentium, ob commistas
" partes terreas et austeriusculas illas modifi-
" cantes."

RATIO AGENDI.

SUPRA commemorata Rheum stimulo suo leni recta in intestina agere docere videntur. Verum, cum aliorum purgantium effectus intestinis solis non contineatur, quin et sanguinis simul viis circumferantur; ita idem Rheo usu venire arbitror. Nam intra dimidiam quam accepta est horam urina infecta, tamen
ante

ante sextam aut septimam, alvum minime movet. Unde, Rheum non solum sanguine acceptum cum eo circumferri, sed et una cum reliquis humoribus ad intestina reversum illic secretionem movere, HUMIO. praeceptorum nostro ingeniosissimo haud cunctanter assentio: Cui opinioni nonnullorum medicamentorum, ut Nicotianae, Scammonii, Hellebori, et similia, quae vel extrinsecus admota purgant, ratio pondus addit. Neque, quod aliae secretionem ab aliis purgantibus attingantur, alia ratio reddenda est, quam ut illa cum quibusdam, magis quam aliis, secretionibus se conjungere ponamus. Postremo, cum humores quibuscum purgantia coeunt adeo in mutationem proclivia sint, succurrit ratio, quare idem purgans alios homines, et eundem alio tempore, aliisve sub rebus, diverse adficiat. Quod argumentandi genus FERNELIO haud ignoratum est. Is “Rhabarbarum magna ex parte “ inquit” subsistit in ventre: Ejus tamen tenuior quaedam portio irrepat in venas, vacuandumque humorem assequitur:” Et alibi, “in omnis” ait, “fortasse corporis pervadit, et noxium humorem quasi vinctum adducit in ventrem.” In eandem loquitur teste eodem sententiam

sententiam ARISTOTELES : Qui "medicamen-
 "ta," ait, "ubi ventrem adierunt resolutae-
 "que sunt, statim ad venas, per easdem vias,
 "quibus cibus comseat, feruntur."

QUIBUS positis, effecta Rhei, in multis
 morbis etiam extra primas vias late medendo,
 et prae caeteris glandularum mesentericarum
 impedimenta resolvendo, haud difficilia expli-
 catu sunt. Neque, ut nonnullis placuit, po-
 testas alvum prius solutam dein adstringendi,
 ex magnitudine purgationis, perinde ac in a-
 liis sit catharticis, sed e sola vi adstrietrice,
 oritur. Siquidem, una saltem aut altera de-
 jectione parta, pariter alvum, ac post multas,
 adstringit.

QUAE SIT SPECIES RHEI.

HACTENUS radice et proprietatibus ejus
 expositis, nunc tempus est cujus sit plantae
 docere : Quod priusquam faciam, haud alie-
 num erit, nonnullas herbas, quas Botanici di-
 cunt, quae, una excepta, alia post aliam, a di-
 versis scriptoribus et temporibus diversis, ex
 hac nasci existimatae sunt, enumerare. Ea-
 rum cum plerasque vel generis *Απυρρα* feu
 rumicum,

22 DE RHEO PALMATO.

runicum, vel huic affines, esse nonnulli * judicarent; LINNÆUS, qui sua eas natura a runicibus non alienas † agnoscit, quia tamen notis seu *χαρακτηριστικῶν* botanicis discrepant, ad separatum genus quod Rheum nōminat, relegavit; genusque in quinque species diduxit.

PRIMA species est Rheum Rhaponticum, quae primum omnium nota esse videtur, diuque veri Rhei planta habita est; donec, ut supra memoratum est, a PROSPERO ALPINO & DIASCORIDIS et a radice Rhapontici esse, demonstrata est.

ALTERA species, quae proxime pro Rheo habita est, Rheum undulatum dicitur. Ea, in Amoenitatibus LINNÆI Academicis, eleganter et describitur et in tabula depingitur.

TERTIA Rheum species Compactum est; quod in Dictionario MILLERUS a vero Rheo edi, minus solito recte, contendit.

QUARTAM Rheum Ribes, nemo, quantum novi, a vero Rheo gigni existimavit.

NOVISSIMA species Rheum Palmatum est. Hoc primus omnium descripsit, et in Actis

* Raii hist. plant. v. 1. p. 116. et Boerh. Ind. plant. hort. L. B. 1727, p. 84.

† Linn. gen. plant. edit. 2do, p. 175.

Philosophicis,

Philosophicis, anno CHRISTI nati 1765, in lucem, addita figura, edidit vir clarus, relique botanices in primis peritus, JOANNES HOPKINS, botanices in alma academia Edinensi publicus doctor. Verum, cum ea a planta imperfectiore in horto regio Edinensi expressa sit, ego aliam, cum verbis quibus ille eam descripsit, a planta perfectissima in eodem horto crescente, per CAROLUM BAYNE botanices et ipsum peritum expressam, et in Scotica menstrua charta anno 1767, quae *magazine* dicitur, ab eodem viro praeceptore nostro in lucem editam, his paginis adpingendam putavi.

RHEUM PALMATUM, LINN. Sp. Pl.

RHABARBARUM verum med.

RADIX ramosa, perennis.

FOLIA radicalia (ad fedecim), bipedalia, petiolata; petioli pedales teretes, superne subplani, glabri, viridis coloris, sed in quibuldam partibus maculis parvis, angustis, purpureis, notati, in aliis penitus fere purpurei. Hi petioli, qui sunt pedales, ad basin foliorum desinunt in tres vel quinque costas inferne prominentes; folia ipsa sunt ovata, profunde incisa, laciniis acutiusculis; pagina superior est viridis, inferior albo viridis, ambae scabriusculae.

CAULIS erectus, subteres, fistulosus, articulatus, vaginatus, glaber, obsolete striatus, o3opedalis, duas uncias

ad basin in latitudinem patebat. Quatuordecim articuli, quorum singuli a parte infima usque ad apicem, unico folio reflexo instructi fuerunt. Haec folia sunt alterna, et superiora gradatim minora, petiolusque ad suam basin, vaginam membranaceam caulem cingentem format.

PEDUNCULI plures ex alis foliorum prodeunt suberecti, inaequales, (quorum medius caeteris duplo longior), striati, teretes, ad basin planiusculi; exque horum lateribus alii pedunculi simili modo dividendi, vel simplices tenues pedicelli sustentantes nudum florem.

CONFER LINNAEI Genera Plantarum de descriptione partium fructificationis hujus generis, quae apprimè in hanc convenit speciem.

FLORUM sapor astringens, herbaceus, subacidus; odor nullus. Foliorum substantiae sapor subamarus, astringens, herbaceus; costarum sapor acidus, subamarus, et proprium aliquid valde ingratum, non facile verbis exprimendum, exhibens. Caulis sapor debilis subacidus.

TAB. I. Rheum verum exhibet,

II. *a* — ejus radicem.

b — folium radicale.

c — ramum florentem.

ddd — tres floris et staminum conspectus.

e — pistillum.

f — semen.

g — idem transversim incisum.

HAEC a plantae in horto medico Petropolitano natae seminibus, quae huc vir praeclarus

MOUNSEIUS

DE RHEO PALMATO. 25

MOUNSEIUS, nuper archiater et medicinae in
 Russia cancellarius, attulit, procreata est. Quam
 ipsam porro ediderunt semina quae, ex extremis
 Chinae finibus, pharmacopolae, qui illic ad op-
 timum quod in Russiam deportetur Rheum
 colligendum, publice alitur, missu, jam ante
 venerant. Illa quae a MOUNSEIO accepta
 sunt in horto regio botanico et Priestfieldii
 ab ALEXANDRO DICK Equite, nuper colle-
 gii regii Edinensis praeside, anno 1762, fata,
 deinde ita floruerunt, et stirpe multiplice cre-
 verint, ut non solum in his, sed et in multis
 aliis Scotiae hortis colantur, spemque tanti
 proventus, quantus ad omnes nostros usus sa-
 tis sit, ostendant. Eoque id magis speran-
 dum quo magis planta cuilibet coelo et solo
 accommodata videtur. Certe huic regioni
 aptam docent tam praesens crescendi succes-
 sus, quam loci natalis ratio; ubi gelu et nives
 tres vel quatuor menses quotannis impune
 perfert. Itaque neque cura frigoris defenden-
 di opus esse videmus; si apud nos soli ratio ha-
 benda est, sterilius et manu incultum, prae-
 que caeteris leve et arenosum, ditiori et ube-
 riori anteponendum est. Cujus etiam generis
 solum natale esse, Bellio teste, discimus. Qui
 Marmotenses vicos suos iusta loca ubi Rheum
 D nascitur,

26 DE RHEO PALMATO.

nascitur, habere versaque leviore et laxiore terra, semina tantum contegi, nos certiores facit.

JAM memoratis adtexendum est, experimenta de quibus supra relatum est, tam in novae plantae, quae in horto regio Edinenfi creverat radice, quam in optimo Rheo officinali, capta omnia esse. Quae inter se et cum HOPIANIS et aliorum experimentis collata, hoc ipsum quoque Rheum verum officinale esse, certissimam fidem faciunt.

HISTORIA etymologica, naturali, mercatoria, pharmaceutica, et botanica per textis, proximum est ad proprietates medicinales transire. Primumque ejus communiores, deinde proprios certis morbis, usus commemorabo.

RHEI IN MEDICINA USUS.

AB antiquissimis temporibus, Rheum ad valetudinem tuendam, et praecipue ad pravae digestionis materiaeque morbiferae, sive extrinsecus seu intus venienti, occurrendum, feliciter adhibitum est, et nunc quoque adhibetur. Unde mandendi ejus aut in primo juris cochleari pulveris seu tincturae forbendae,

non

non solum apud imbecilliores, sed et bene valentes, mos communis natus est. Idem tam ante cibum quam post, teste PAULO ÆGINE-TA *, gravidæ sumere consueverunt. Ob eandem causam, apud omnes gentes usus ejus, pro domestico cathartico, ad morbis, præcipue per multitudinem eodem tempore grassantibus, et ipsi pesti obviam eundum, invaluit, ut ZACHARIUS A PUTEO † testatur. Item, cum aqua variis rebus natura satura, fero lactis caprini, et similibus præfidiis, ad victum pertinentibus, sumi moris fuit.

ET quia mite ‡ efficax, et tutum remedium est, ad primas vias purgandas, non solum incipientibus sed præsentibus multis febribus, præsertim ubi symptomatice alvus præcipitatur, præcipue putridis et nervosis, necnon aliis morbis, ut dysenteriae, diarrhoeae, ictero, hydropi, scorbuto, et similibus, princeps auxilium fuit.

IN febre putrida nihil liquida alvo molestius est; curandumque diligenter ut ista molestia neque diutius justo permaneat, neque crescat tamen, neque subito supprima-

* Lib, I. c. I.

† Clav. med. ration. p. 124.

‡ Instit. med. Boerh. p. 444.

28. DE RHEO PALMATO.

tur. Itaque hic ante alia Rheum menti medici respondet; utpote quae leniter purgando noxiam materiam auferat, et contra aliorum alvum purgantium effectum hanc vigentem deinceps relinquit. Calomelani paucis granis junctum, adversus vermes, hanc febrem saepe comitantes, aliquando post eam permanentes, efficax reperitur.

In nervosis febribus, ubi ventriculus et intestina pessime se habent, atque et supra et infra purgatio necessaria fit, cum haec utraque quam lenissima et quam minime naturae molesta esse debeat; ideo ea alvum purgantia, quae facile agunt, neque hypocatharsis periculum inferunt, neque aegrotantem debilitant, quaeruntur. Cui consilio ante alia omnia Rheum optime respondet.

In intermittentibus febribus, si, ut vulgo affolet, primae viae magna noxiae materiae copia onerantur, multum profunt supra et infra purgantia. Ex his nihil aequè tutum aut efficax aequè ac Rheum est, dum et purgando noxia satis aufert, et pro amara roboratrice medicina agit; adeo ut ante inventum corticem Peruvianum, e multis arcanis intermittentium febrium remediis quae vulgo jactantur, hoc in primis fuerit. Quin et, nihil agente

agente cortice, sustulit morbum Rheum; id quod doctissimus praeceptor noster JOANNES GREGORIUS, in praelectionibus de medendi usu, commemoravit.

UBI cortex alvum astringit, additum Rheum id incommodi, teste illustri medico MEADO, prohibet, corticem ventriculo tolerabiliorem reddit, morbum certius solvit, et redditui occurrit.

VERUM in nullis magis morbis quam diarrhoea et dysenteria dari Rheum consuevit. Quos morbos ab eo funditus sublatos, medicorum per omnia secula testimonia confirmant. Quod ad diarrhoeam attinet, adstringentis magis quam purgantis proprietatis auxilio fere opus est, ad quam parandam a temporibus usque MESUAE moris fuit, Rheum priusquam detur torrere. Sic enim, ut ante relatatum est, pars subtilis et dissipabilis, in qua purgans posita vis est, in vaporem versa avolat. Adstringente vi nihil magis efficax adversus diarrhoeam quae dysenteriam toties excipit. Eadem adstringens facultas ad dysenteriam maxime requiritur; in qua summo etiam usui tostum Rheum saepe fuisse, viri gravissimi testantur. E quibus MATTHIOLUS in apologetico adversus AMATUM Lusitanum docet,

30 DE RHEO PALMATO.

docet, "Rhabarbarum tostum non solum non
 "nocere dysentericis, sed et prodesse." Immo,
 "se scire sexcentos homines curatos," id est
 sanatos, "rhabarbari hujus usu," addit. Quin
 et celeberrimus botanicus Anglicus et historicus na-
 turalis RAIUS "se rhabarbaro tosto in dysen-
 "teria bono cum successu usum esse, etiam in
 "suo ipsius corpore," testatur. Verum neque
 purgans vis, adstringenti modice praeciens, in
 diarrhoea omnino inutilis, in dysenteria
 utilissima reperitur. Quippe in hac fru-
 stula rotunda stercoreis duri in colo intestino
 compacta, nihil transire sinentia, et morbum
 exasperantia, teste egregio viro praefatore
 nostro * CULLEN, saepe reconduntur. Ad
 quae abstergenda, non solum purgantissima
 Rhei vis, sed haec ipsa paucis calomelanicis granis
 aucta, necessario postulatur. Quae medicina con-
 juncta, non solum durum stercus, quod scybala
 vulgo dicitur, sed et tenacem viscidamque in-
 tus materiam, saepe molestissimam, tam in di-
 arrhoea quam in dysenteria, repurgatam rite
 aufert.

SED, praeter hos, nihil adversus sive pueri-

* Prael. pract. privat.

DE RHEO PALMATO. 31

les plerofque five feniles morbos potentius est.

ADVERSUS aciditatem et cruditatem, in quas puerilis aetas admodum proclivis est, quaeque diarrhoeam saepe perniciosam faciunt, consuetudo Rhei saepius die sumendi, praecipue una cum absorbentibus, aut pauculis cornu cervini spiritus guttis, et jusculo bovino, cui orizae paululum adjectum sit, adhibito, in primis salutifera est.

CUMQUE glandularum mesentericarum impedimenta, ex his diarrhoeis neglectis saepe orientia, pessimum morbum et perniciem toties adferant, certe hoc auxilio efficace, nihil est optatius. Hic morbus tenso et amplo ventre, alvoque per consuetudinem soluta, item defectionibus viridibus aut nigrescentibus, et praeter solitum foede olentibus, cognoscitur. Cibus etiam modo adeo fastiditur, ut servari vitam mirum sit; modo insolita et absurda desiderantur, atque ipse bulimos, qui dicitur, quandoque incidit. Percussus arteriarum citi semper, subinde justarum hecticarum febrium instar, exasperantur. Hinc corpus paulatim contabescit et debilitatur: Urina, quae plerumque limpida est, alternis diebus, quibus pleraque morbi symptomata

se remittunt, sedimentum habet. Hic morbus, qui hecticus puerilis Sydenhamianus esse videtur, parvis Rhei solius aut calomelanicis conjuncti dosibus, et prohibetur optime et sanatur.

VERMIBUS, quae pueros adeo saepe exercent, Rheum quasi certa proprietate medetur; eoque magis, si pauca calomelanicis grana ei sunt adjecta. Purgando ipsas vermes primum, dein mucum ubi nidificant, aufert; adstringente vi intestina ipsa roborat, morboque, quo minus deinde repetat, potentissime obsistit.

IN tussi convulsiva, puerili quoque aetati infesta, ubi mucus, cujus multum subest, omni ratione rejiciendus emeticis, leniter infra purgantibus et epispasticis tentatur, Rheum simul purgando, simul roborando, et spasmum resistendo, magno fit auxilio.

IDEM in rachitide non solum tutum est, sed habitum paulatim confirmando, et ferofum humorem auferendo, ad salutem esse solet.

NEQUE diro morbo puerili hydrocephalo, praesertim initio, quae alvum purgando, quae urinam copiose movendo, non aliquando prodest;

prodest; eoque magis, si aliquantulum fyrupi de Rhamno sit adjectum.

NEQUE a senectute hoc remedium alienum est. Qui enim senes, aetate praesertim vita quieta, siue aetatis sorte, seu ob vitae incontinentiam, vitiis stomachicis premuntur; iis, si purganda alvus est, optime purgat Rheum. Quod aut ore mandendi, aut primo juris cochleari sumendi, consuetudo, ad feram usque senectutem, eos multum levavit. Prae caeteris Podagrae aut Stranguriae senili, omnium fere alvum solventium, solum Rheum convenit.

HANC medicinam non omnibus corporibus aptam reperiri, eamque nonnullas naturas ventris torminibus et aliis incommodis conturbare, haud inscius sum. Sed his quae pauca sunt exceptis; quia naturam minime adgravat, et maxime est efficax, Hypochondriaci adprime convenit. Ubi, viscidum mutum, qui torporem in canali alimentario facit, expellendo, et viscera roborando, alvi duritiem adeo hypochondriacis incommodam solvit.

NEQUE etiam in Hysteria inutile Tonicum purgans est. Ubi in Fluore albo soluta alvo opus est, Rheum, quia ad corpus morbo debilitatum

34 DE RHEO PALMATO.

bilitatum roborandum pertinet, aliorumque adstringentium usum tutum reddit, reliquis catharticis antecellit. Qui profluvio haemorrhoidali opporuni sunt, iis alvus plerumque durior est, quod et facit et factum servat morbum; adversus quod Rheum paucis calomelanis granis, ad vim illius adstringentem prohibendam, conjunctis, multis hominibus, facilem alvum servando, profuit.

JUNCTUMQUE paucis calomelanis granis in colica flatulenta, et solum in cholera morbo, noxiam materiam auferendo, nec intestina irritando, magno saepe auxilio est.

OMNIBUS seculis Rheum antihydrica medicina, usque a Pauli Aeginetae temporibus, habitum est. Is in *Kαλαπορις, Σαυμασις* praecipuam partem Rheum constituit. Erasius autem "Non se solum," ait "sed et alios, solo Rhabarbari usu, percuravit," id est, ad integram valetudinem reduxit.

NULLO autem in morbo, quam in Ictero, certior aut ad valetudinem efficacior ejus vis est; usque adeo, ut bilis munus explere posse videatur. E cujus effectibus concoctio prava et alvi durities, dato Rheo, multum levare solent. Verum hoc in loco monendum est, Rheum non solum alvum purgandi, sed

et

et impedimenta vasorum solvendi, habitumque mutandi, usum praestare. Quo id consilio cum sapone aut scillarum pulvere conjungi, pillulisve scilliticis addi, oportebit. Qua ratione paratum "potest," teste celebri FERNELIO, "jecur proprie expugnare, idque strenue corroborare, et ejus obstructions incipientesque scirrhus dissolvere, et icterum sanare."

Quod si haec medicina adeo adversus hydropem potest; ut eadem ratione vasorum lymphaticorum glandularumve impedimenta magis solvendo, et originem morbi tollendo, quam alvum purgando agat, necesse est. Idque eo verisimilius est, quo certius Rheum jecoris tollit impedimenta quae toties Hydro-
pis causa sunt. In quam sententiam M^S SUA
ivisse videtur, qui "major" inquit "ejus," scilicet Rhei, "proprietas est auferre oppillati-
ones, et morbos quorum mater est oppila-
tio, sicut hydropis in icteritium," &c.

SUPRA dictum est, Rheum inter alvum purgandam urinam etiam movere. Quo fit ut vitiiis Nephriticis, quae a papillarum uriniferarum per arenam, mucum, aut similia, impedimentis pendent, testibus cum aliis, tum illustri archiatro VAN SWIETENIO, parvis doctibus, saepe praesenti sit remedio.

DENIQUE,

36 DE RHEOPALMATO.

DENIQUE, quoties alvus purganda est, omne gonorrhoeae virulentae, sic curandae, consilium nihil magis explet. Siquidem non solum urinam movet, sed minus sumenti ingratum quolibet alio medicamento est: Et, auctore * FERNELIO, eximia quoque ejus refrigerans vis est.

IN multis aliis morbis cum commodo Rheum adhibetur. Sed praecipuos ejus usus memorasse suffecerit.

MEDICINAE DANDAE RATIO.

PRAECIPIENTI medico tria in animo habenda sunt: Primum morbi naturam et consilium medendi tenere; tum remedium ei consilio respondens invenire; postremo inventum remedium ratione tum consilio convenientissima, tum aegrotanti, quantum per hoc fieri potuerit, gratissima dare.

EXPERIMENTA supra exposita, Rheum duabus proprietatibus pollere, purgatrice et adstringente, ostendunt. Itaque, ut consilio proposito Rheum convenienter detur, five purgante, five adstringente, five utraque proprietate, opus erit, ita dandum est, ut ju-

* Methodi med. lib. 4. c. 1.

manditatis aegrotantis consulatur. Finge igitur, exempli ergo, aliquem leviori aliquo adfectu teneri. Isque alicui bilis vitio debetor, Rheo ad consilium opus est. Cujus et paucis granis dandis, si aegrotans adultus est, ea mandi; si puer, pulverem cum syrupo, aut si quid ei gratius est, cum eo junctum sumi, juberem.

UBI tota Rhei integri vis desideratur, omnibus formis solidum eo antecellit, quod et tota ejus vis sic exprimitur, interque mandendum, saliva eandem magis et plenius explicat.

Dosis quae major aut minor pro corporis habitu, aetate, et similibus rebus, esse debet; communior a paucis granis ad scrupulum aut drachmam dimidiam est.

SI solidum dari, ut saepe, nequit, proximus pulvis est; qui hoc commodi habet, ut qualibet forma et cum re qualibet concinna, assumi possit. Verum neque diu pulvere servandum Rheum est, neque tenuiter conterendum, ne, vel morando, vel, quod factum MESUA testatur, partes minimas aëri objiciendo, vis purgatrix avolet.

IDONEA dosis a granis tribus ad drachmam dimidiam est. Haec autem summa esse videtur;

38 DE RHEO PALMATO,

detur; siquidem duos scrupulos vel etiam totam drachmam nihil amplius drachma dimidia agere video. In quam sententiam ROLFINCIVS: "Si dosis," inquit, "augeatur, iucunditati vis infertur, et tamen tardae operationis inculatio non cessabit." Quae etiam sententia a claro viro HOMIO nostro * defenditur. Ut nonnullorum gustui seu ventriculo consulatur, pauca corticis cinnamomi grana, vel nucis moschatae aliquid, vel olei cujuscvis essentialis gutta, bene pulveri adduntur.

Si consilium est acutius purgare, tum summa dosi dandum est, vel cum aliquo alio purgante medicina conjungendum, qualis mercurius est, aut pauca Jalapii grana. E quibus tribus vermifuga medicina efficacissima, componi potest. Exempli gratia, puer decem annorum capiat pulveris Rhei grana decem; jalapii grana quinque; calomelani grana tria, vel pulveris forma, vel in syrupo caryophyllorum quantum satis sit ad bolum formandum, mane, idonea victus ratione habita.

E contrario, ubi adstringente potissimum proprietate opus est, ad imminuendam purgantem, torreretur Rheum, sed ante lenem ignem, oportet. Vehementiore enim igni adhi-

* In prael. de mat. med. acad.

bito, periculum est ne una cum purgante et adstringens pereat proprietas.

DARI etiam pulveris forma, vini cyatho vel quolibet alio liquore commistum, licet.

SAEPE etiam electuaria stomachicorum et roborantium pars est.

BOLI quoque forma, cum anodyna medicina, ut consilio respondeat, commixtum, saepe, praecipue in dysenteria, datur, qua forma crustulo obvolvi convenit.

CUM vero boli forma nonnullis minus jucunda sit, eadem medicamenti partes in pilulas, addito mucilaginis aut syrupi quantum satis sit, commode verti possunt. Id quod, cum alias, tum praecipue in pilulis mercurialibus laxantibus et in pilulis stomachicis pharmacopoeiae Edinensis fieri videmus.

PRAETER autem solidam et siccam formam, Rheum quoque solutum, quod infusum dicitur, saepe, ut dictum est, datur. Sed multis liquoribus solventibus, quae menstrua nominantur, et adhiberi quoque possunt, aqua vel frigida vel saltem egelida tantum, aut leviter calefacta, multum praestat; in qua partes medicamenti seu proprietates minime disjunguntur. Cumque, ut relatum quoque est, primus aquae, vel primum adfu-

fae

40 DE RHEO PALMATO.

fac, effectus sit, vim alvi solutricem, impetrare; ubi haec requiritur, Rheum vel in aqua frigida e fonte recens petita, vel cinnamomi vel qualibet alia diffillata solutum, dare idoneum est. Ut exemplum detur, pulveris Rhei scrupuli duo, flavedinis corticis aurantiorum scrupulus unus, aquae fontanae unciiis quatuor, prius quinque vel sex horas soluti, deinde colati jungantur. Atque sic sapor ingratus tegitur. Si aqua leniter calefacta est, forsitan uncia minus sat erit. Verum etiam aquae calidae plus, quam vulgo adhibetur, requiritur. Itaque duas vel tres drachmas, cum exigua liquoris solventis copia adhibitas, saepe videmus. Neque de Rhei solius, sed et de multis solutionibus idem est dicendum. Quod autem magnae Rhei doses nihil violentius aut pejus praestant; vel aqua certam tantum copiam extrahere, vel corpus certa tantum copia huius cathartici adfici, credenda sunt.

Ut partes volatiles facile, ubi in aquam ferventem Rheum immittitur, avolantes pereunt; ita, si idem in aqua coquitur, diuque in vaporum copiam versum avolat, ut plus pereat, quod revera fit, necesse est; neque vapores, qui inter extractum parandum dispereunt,

non

non id admodum invalidum reddunt. Itaque BOULDOCIUS grana pulveris viginti quatuor melius alvum purgasse, quam totam extracti drachmam, observavit. Ob quas causas utraque haec Rhei forma, et decoctum et extractum, prorsus rejicienda sunt.

SERUM lactis Rheum optime solvit, multumque olim a medicis, teste MESUA, laudatum est. Is "et de elegantibus" ait "et de melioribus, quae juncta cum eo," scilicet Rheo "magnificant operationem ejus, est aqua lactis, et proprie quod sumptum est ex capris." ROLFINCII in eandem sententiam verba sunt, "In fero lactis caprini, maceratione et infusione sola, abque ullo caloris fervore, et sine forte expressione, vis purgandi, quae in tenuissima ejus residit substantia feliciter extrahitur." Unde discitur, quam bellum catharticum e lactis caprini fero fit. Eadem ROLFINCII verba, quam ille frigidis faverit solutionibus, ostendunt.

CEREVISTA tenuis Rhei virtutes quoque optime exprimit. Cumque et sapor Rhei sic obtegatur, haec forma pueris imprimis accommoda est. Itaque SYDENHAMUS Rhei electi tabulatim incisi drachmas duas, cerevisiae tenuis libras duas in lagenam vitream

F

capacem,

42 DE RHEO PALMATO.

capacem, subere mox probe obturandam, immittere et puerili aetati dare, consuevit. Idem de vino dici potest; quod et ipsum certos usus praestat. Ita vinum album optime Rheum purgatorio jungitur: adstringentem vim adversus diarrhoeas, dysenterias, et similia, cum commodo adjuvat.

Cum spiritus vinosi adstringendi potestatem potissimum eliciant; in morbis ubi haec requiritur, illi quam maxime puri et meraces, quantum id fieri sine incommodo poterit, esse debent. Ex omnibus vero spiritibus Rheum solventibus nullus aequo, ac vini GALLICI aut frumenti spiritus fructu, agit. Ad assequendam igitur utramque Rhei facultatem, catharticam et adstringentem, ubi utraque opus est, si Rheum per se non adhibetur, quod satis, ut dixi ad hoc consilium est; idem prius aqua; qua deinde effusa, spiritibus ad id quod reliqui est potestatis adstringentis parandum, circumfundi oportet. Quae utraque ratio conficiendi totas Rhei proprietates exprimit, idque ventriculo gratus reddit.

MULTARUM tincturarum spirituosarum, in multis pharmacopoeiis, Rheum pars est; in elixir sacro, magna. Hujus omnibus laudibus effe-

* Vide ejus opera edit. Leyd. 1726. p. 536.

ferendi medicamenti paululum, in multis affectibus stomachicis, subinde datur. Item, elixir salutare, aut tinctura fennae composita, et sumptu facile et efficax remedium est. Porro, tincturae Rhei, amara et dulcis, elegantes imprimis sunt. Quod si pauca amara addenda sunt: Rhei radice drachma una, flavedinis corticis aurantium vel aurantium curisventium drachma dimidia, spiritus vini Gallici unciae duae et dimidia, in balneo arenae diei spatium vase bene clauso digestae, et deinde effusae, conyeniunt: Aut ad eandem rem fere hoc CHEYNE medici praeceptum est. Ille de cathartics domesticis haec: Pulveris Rhei electi uncias duas, salis absynthii drachmam unam, corticis malorum aurantium unciam dimidiam, cochinnellae drachmam dimidiam, in spiritus orizae libris duabus loco tepido maceratas, dein colatas, reliquis omnibus anteponit. Quae medecina, ut ipse ait, exiguis dosibus pro occasione danda est.

POSTREMO, puerilis aetatis causa Rheum, syrupi sub forma, qualis est syrupus Cichoriae cum Rheo, quive huic etiam praestat, syrupus de fenna cum Rheo pharmacopoeiae Edinensis, dari consuevit.

F I N I S.

